

<https://doi.org/10.52449.soh22.04>

ABANDONUL UNIVERSITAR: CAUZE, MĂSURI DE PREVENIRE ȘI DIMINUARE

Calugher Viorica¹, dr., conf.univ.

<https://orcid.org/0000-0003-0405-5917>

Amelicichin Ecaterina², dr., lector univ.

<https://orcid.org/0000-0002-5032-9424>

Cireș Victoria³, dr., lector univ.

<https://orcid.org/0000-0002-7980-0777>

^{1,2,3}Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. Higher education is passing through a process of conceptual and organizational transformation, promoting a new paradigm of academic education, able to respond to the needs of a dynamic society that is in continuous reformation. Arguments for the need for a strategic approach to the problem of abandoning university studies are also outlined from the perspective of the desired, imperatives and recommendations for higher education existing in the agendas and official documents of the European Union. University dropping is not a new problem, over time multiple researches have been carried out to identify and prevent school failure. With the passage of time and the appearance of new factors that contribute to this negative phenomenon among young people - the change in the educational-informative and formative vision, equal opportunities regarding education, the psycho-pedagogical support offered in universities - is necessary to involve all the factors that contribute to education university for stopping and possibly eradicating this phenomenon. Starting from the variety of reasons behind the decision to abandon studies, we can consider that reducing the dropout rate depends on a series of factors located at different institutional levels, government, universities, faculties, departments, but also at the level of teaching staff. In the present research, carried out within the State University of Physical Education and Sports (SUPES), we aimed to identify the extent to which the phenomenon of university dropout manifests itself at SUPES, the factors that cause it and to formulate strategies to prevent and decrease student dropout.

Keywords: university dropout, prevention, reduction.

Introducere. Motivele inserției academice universitare sunt diverse, variind de la obiective legate de parcursul academic și profesional, până la a pleca de acasă, a se distra, a-și găsi noi prieteni, a satisface așteptările părinților, a amâna inserția pe piața muncii etc., fiind atrași de viața de student sau, poate, și de prestigiul instituției. Nesatisfacerea așteptărilor, așteptări nerealiste, ca și lipsa lor, precum și pregătirea emoțională și abilitățile academice precare, dificultățile adaptative și marginalizarea de la procesul academic determină abandonul studenților. Dificultățile adaptative sunt atât de ordin academic, cât și social-cultural, variind de la cele legate de gestionarea volumului de muncă, a studiului independent și responsabilității pentru propria învățare, până la gestionarea mai largă a timpului, bugetului, vieții sociale, aspectelor emoționale etc. [4, 6].

Prin abandon școlar (universitar) se desemnează, în general, ansamblul comportamentelor care încalcă sau transgresează normele sau valorile școlare. Așadar, devianța școlară va include totalitatea conduitelor care se abat de la normele și valorile ce reglementează mediul școlar. Ele sunt precizate în regulamentele naționale și în cele de ordine interioară [10]. Abandonul școlar reprezintă conduita de evaziune definitivă, ce constă în încetarea frecventării instituției de învățământ, părăsirea sistemului educativ, indiferent de

nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului destudii început. Studenții care abandonează universitatea sunt cei care, inclusiv, s-au făcut remarcăți pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în universitate [3].

Abandonul universitar creează condițiile eșecului integrării sociale, în sensul că reduce semnificativ șansele autorealizării în domeniile de activitate licite, legale. Cauzele abandonului universitar sunt multiple, acesta reprezentând o expresie și o rezultantă a unei duble situații de inadaptare. Pe de o parte, este vorba despre „inadaptarea studentului la activitatea de învățare realizată în mediul curricular, dar și extracurricular” și, pe de altă parte, despre „inadaptarea instituției de învățământ la factorii interni (biologici, psihologici) și externi (socioeconomici, socioculturali)” [11].

Abandonul universitar este rezultanta unei combinații de cauze interne și externe, de factori interni și factori externi. Fiecare abandon are o istorie personală și socială legată de modul cum se aplică diferențiat principiul dezvoltării. Abandonul este produsul mai multor factori cauzali aflați într-o anumită configurație pedagogică, psihologică și socială, care determină, la rândul ei, mai multe consecințe imediate, dar și de durată [7,8].

Scopul cercetării. Prin studiul efectuat ne-am propus analiza datelor statistice privind abandonul universitar în cadrul USEFS pentru studiile superioare de licență și studiile superioare de master în anul universitar 2020-2021, identificarea cauzelor acestora și formularea strategiilor pentru diminuarea și prevenirea acestui fenomen.

Metodologia și organizarea cercetării cuprinde: analiza literaturii de specialitate, metoda observării; metoda interviului, metoda analizei documentelor instituționale și metoda matematico-statistică. Datele cu privire la cauzele abandonului universitar au fost obținute din interviurile cu studenții ciclului I – studii superioare de licență (38 studenți) și studenții ciclului II – studii superioare de master (17 studenți).

Rezultatele și discuții

Abandonul și absenteismul școlar are implicații sociale și economice importante. Perspectivele teoretice și de cercetare contemporane pot fi grupate în trei mari paradigme explicative ale fenomenului de abandon școlar:

1. *Paradigma psihosocială* - consideră că studenții care absentează și abandonează universitatea diferă de cei care își finalizează studiile în ceea ce privește unul sau mai multe atribute psihosociale sau trăsături de personalitate precum: motivația, inteligența, imaginea de sine, agresivitatea.

2. *Paradigma interacționistă* - interpretează abandonul ca pe o consecință a interacțiunii dintre caracteristicile individuale ale studenților și cele ale mediului educațional, care include actori educaționali, precum: colegii, profesorii, părinții ș.a.

3. *Paradigma constrângerii externe* - afirmă că absenteismul și abandonul școlar nu este atât un produs al sărăciei, cât un produs al presiunii unor factori de mediu pe care individul

nu-l poate controla, factori precum starea de sănătate sau obligațiile familiale și profesionale, cercul de prieteni, lipsa controlului din partea părinților etc. [5, 9].

Implicațiile eșecului școlar sunt multiple. Pe termen lung, efectele eșecului școlar se regăsesc în eșecul social. Randamentul economic este scăzut din cauza incompetenței profesionale a indivizilor. Slaba pregătire aforței de muncă induce efecte în plan social, precum: marginalizarea, șomajul, delincvența etc. Eșecul școlar are în vedere și efecte psihologice, cum ar fi: dificultăți de adaptare, neîncrederea în forțele proprii, stres, anxietate etc. Eșecul școlar este indicatorul lipsei de randament pedagogic, al insuficiențelor întâlnite în sistemul educațional.

În plan social, pot fi considerate forme ale eșecului școlar abandonul universitar, excluderea socială și profesională, analfabetismul.

Analfabetismul trebuie înțeles nu doar ca incapacitatea persoanei de a citi și a scrie ci în sens de incapacitate de a folosi instrucția și educația primită în instituția de învățământ, astfel încât să se adapteze cerințelor sociale și profesionale [2].

În ceea ce privește abandonul universitar în rândul studenților din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, putem identifica o serie de factori care se asociază cu rata abandonului.

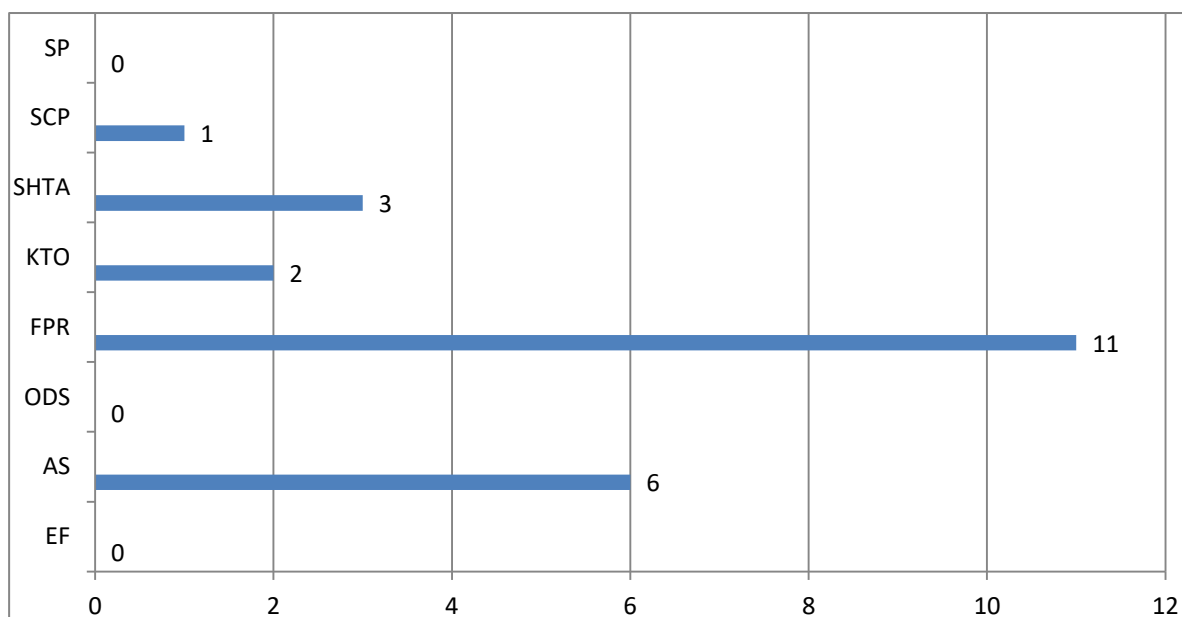
Astfel, cauzele abandonului academic în cadrul USEFS sunt analizate din 3 perspective:

- *Cauze psihologice (personalitatea și starea de sănătate a studentului)* – motivație scăzută, lipsă de interes, încredere scăzută în educația universitară, oboseală, anxietate, sentimente de inferioritate, abilități sociale reduse, pasivitate, refuzul de a accepta alegerea făcută de adulți;

- *Cauze sociale (familia și condițiile socioeconomice ale familiei)* – sărăcie, stil parental indiferent, neglijent, părinți foarte ocupați sau plecați în străinătate;

- *Cauze psihopedagogice (contextul școlar specific)* – presiunea grupului, supraîncărcarea școlară, comunicarea defectuoasă student-profesor, evaluarea subiectivă, frica de evaluare, conflictul cu colegii, incompatibilitate între aspirațiile, trebuințele de învățare și oferta educațională a universității, formă de apărare împotriva disciplinei excesiv de severe [1].

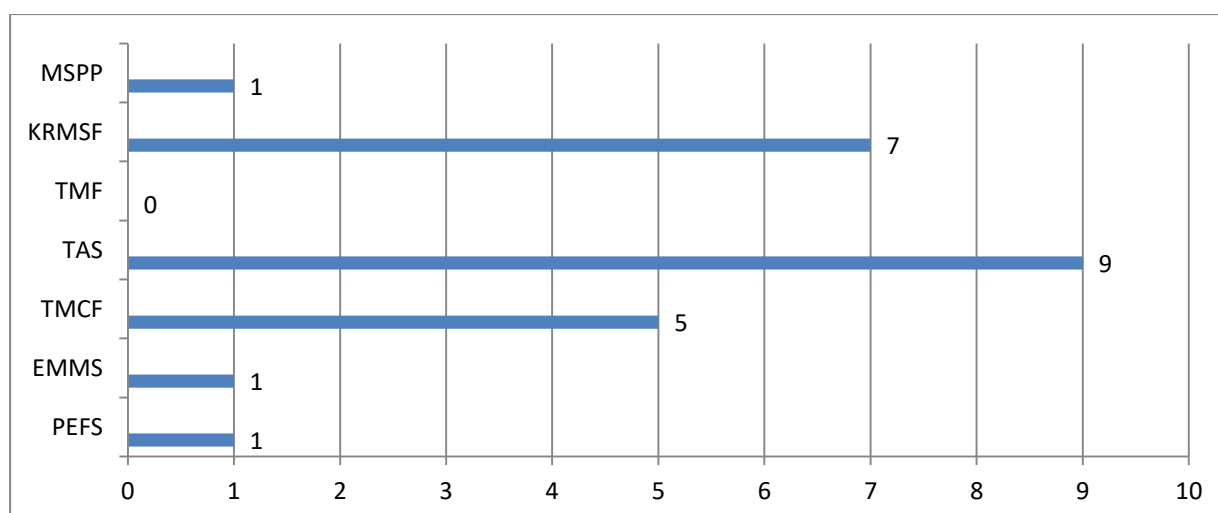
În urma analizei statistice a datelor cu privire la abandonul universitar al studenților USEFS pentru studiile superioare de licență și studiile superioare de master în anul universitar 2020-2021, au fost obținute următoarele rezultate, care sunt reflectate pe Figurile 1 și 2.

Fig. 1. Reflectarea grafică (%) a datelor cu privire la abandonul universitar al studenților ciclului I (pe specialități), anul universitar 2020-2021

Datele din Figura 1 demonstrează un nivel de abandon universitar în anul universitar 2020 -2021 pentru studiile superioare de licență, în medie, de cca 2,9%.

Din interviurile realizate cu studenții ciclului I – Licență, aflați în situație de abandon, s-a determinat că la baza acestui fenomen sunt cauze de natură socială: lipsa resurselor materiale necesare pentru continuarea studiilor, angajarea în câmpul muncii, iar în foarte rare cazuri – sunt menționate cauze psihologice ale abandonului, precum: refuzul de a accepta alegerea făcută de adulți și lipsa motivației pentru studii. Totodată, 3% dintre studenții din această categorie au abandonat studiile din motivul emigrării împreună cu familia peste hotarele țării.

Fig. 2. Reflectarea grafică (%) a datelor cu privire la abandonul universitar al studenților ciclului II (pe specialități), anul universitar 2020-2021

Conform datelor din Figura 2, abandonul universitar în anul universitar 2020 - 2021 pentru studiile superioare de master constituie de cca 3,4%. Cauzele, care stau la baza abandonului universitar al masteranzilor, pornesc de la activitatea sportivă a acestora: fiind implicați în competiții sportive, cantonamente sau alte activități din domeniul sportului, studenții nu reușesc să îndeplinească planul de învățământ sau să susțină teza de master.

Problema abandonului universitar este abordată atât la nivel universitar, precum și în cadrul structurilor universității. În acest context, la USEFS sunt implementate un șir de strategii în scopul diminuării și prevenirii abandonului universitar, precum:

- intensificarea relației cu mediul economic în vederea compatibilizării programelor de studii cu piața muncii;
- diversificarea ofertei educaționale a universității prin ajustarea la cerințele societății actuale;
- promovarea specialităților universitare potențialilor candidați la studii (vizite la licee, întâlniri, organizarea Zilei Ușilor Deschise etc.);
- aplicarea unui sistem de practici clare și transparente de recrutare a studenților (inclusiv, stimularea candidaților cu performanțe în sport);
- organizarea activităților de introducere în mediul universitar, destinate studenților din anul I (septembrie-octombrie);
- sprijinirea perioadei de tranziție pe parcursul primului an de studiu (la anul I grupele academice sunt tutelate de curatori);
- organizarea activităților extracurriculare în scopul dezvoltării la studenți a sentimentului de apartenență la propria instituție/facultate (competiții sportive, conferințe studențești, mese rotunde, școli /tabere de vară, cantonamente, activități de voluntariat);
- organizarea anuală a concursului de ocupare a locurilor bugetare, bazat pe principii de transparență și meritocrație;
- ghidarea lucrului individual al studenților, oferirea de consultații și suport studenților în materie de învățare de către cadre didactice;
- întâlniri cu potențiali angajatori și implicarea în programe de facilitare a inserției academice și profesionale;
- educația pentru carieră a studenților prin întâlniri cu profesioniști din domeniu, prezentarea istoriilor de succes ale acestora.

Concluzii și recomandări. Identificarea și operaționalizarea unui sistem de măsuri instituționale, focalizate pe diminuarea riscului de abandon la nivelul universității și pe crearea unui mediu universitar sportiv, în condițiile promovării competitivității și excelenței, vor contribui la asigurarea de oportunități de formare și dezvoltare integrată și diferențiată a studenților în plan profesional, academic și personal, orientate spre buna inserție socială și profesională viitoare a absolvenților. Ca rezultat al cercetării noastre, putem formula câteva recomandări în scopul prevenirii și diminuării abandonului universitar al studenților, după cum urmează:

- identificarea de către cadrele didactice a studenților cu restanțe sau a celor care au dificultăți de învățare pentru a fi introduși într-un program de pregătire suplimentară;
- identificarea din partea facultăților, a studenților cu probleme educaționale și îndrumarea acestora de a participa la ședințe de consiliere educațională;
- identificarea studenților cu probleme financiare și acordarea de burse sociale pentru a putea definitiva pregătirea academică;
- identificarea studenților care ocupă un loc de muncă pentru a le oferi acestora posibilitatea de a recupera cursurile și stagiile restante;
- dezvoltarea politicilor și practicilor de restabilire la studii a studenților;
- implicarea cadrelor didactice în programe de formare și activități, orientate spre formarea competențelor de reducere a abandonului școlar.

În ceea ce privește prevenirea problemei abandonului școlar, este necesară o abordare unitară la nivel de comunitate educațională. În această abordare, întreaga comunitate academică și beneficiarii procesului de educație (managerii, personalul didactic, studenții, părinții) se implică în acțiuni coerente, colective și colaborative, cooperând cu părțile interesate externe și comunitatea în ansamblul ei.

Referințe bibliografice:

1. Andrei, T., Profiroiu, A., Iacob, A.I., Ileanu, B.V. (2011). Estimări ale dimensiunii abandonului școlar și ale factorilor de influență. În: Revista Română de Statistică, nr. 11.
2. Bîrsan, C., Lungu, A. (2007). Abandonul școlar – efect al insuccesului școlar - studiu de cercetare. Sălaj.
3. Decean, M. (2016). Aspecte psihologice ale absenteismului școlar. În: Studia Universitatis Moldaviae, nr.9 (99), p. 207-213.
4. Ianachevici, M. (2009). Perspective interculturale ale cauzalității abandonului școlar. În: Didactica Pro, nr.2, p.9-15.
5. Gnajez, W.J. (1968). The Psychology of Discipline in the Classroom. New York: Maccmillan Publishing Co. Inc.
6. Greene, Sr. J. E. (1963). Factors associated with absenteeism among students in two metropolitan high schools. In: The Journal of Experimental Education, no. 31(4), p. 389-394.
7. Neamțu, C. (2003). Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament ale elevilor. Iași: Polirom.
8. Osterrieth, P. (1973). Copilul și familia. București: Editura Didactică și Pedagogică.
9. Palaghia, C. (2010). Reducerea abandonului școlar. Iași: Universitatea „Al. I. Cuza”.
10. Paniș, A. (2014). Principiul reglator al comportamentului etic. În: Dimensiuni psihosociale și legale ale devianței comportamentale. Materialele conferinței științifice internaționale. Chișinău: UPS “Ion Creangă”, p. 30-39.
11. Uncu, V., Penu, M. (2011). Abandonul școlar: abordare psihologică. În: Psihologie, nr.3. p. 47-56.